

CIEKAWOŚĆ W
POZNAWANIU
ŚWIATA

BLANDYNA
ZAJDLER

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do geografii. Geografia w zakresie podstawowym, III etap edukacyjny

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna

Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Zajęcia w terenie:

Praca z mapą topograficzną i turystyczną, 2 godz.

Klasa I

Cel

- Uświadomienie praktycznej roli mapy w edukacji geograficznej i w życiu codziennym.

Uczeń:

- orientuje mapę w terenie wg kompasu/busoli i/lub wg obiektów terenowych;
- wykorzystuje odbiornik GPS do dokumentowania prowadzonych obserwacji;
- identyfikuje obiekty na mapie i w terenie, wykonuje obliczenia na podstawie skali;
- opisuje zagospodarowanie terenu w pobliżu szkoły w oparciu o mapę;
- ocenia przydatność mapy w uczeniu się geografii i w życiu codziennym;
- pracuje samodzielnie, w zespole; wspólnie formułuje wnioski.

Metody/Techniki/Formy pracy

ćwiczenia praktyczne w terenie: czytanie i orientacja mapy, obliczanie odległości rzeczywistych, obserwacja bezpośrednia, praca w grupach.

Środki dydaktyczne

kserokopie fragmentów mapy topograficznej i turystycznej, obejmującej okolice szkoły, busole/kompasy i GPS-y- po 1 komplecie dla każdej grupy oraz własne smartfony – do fotografowania obserwowanych obiektów.

Opis przebiegu zajęć terenowych

Faza wstępna

Nauczyciel zachęca uczniów do aktywnej pracy zespołowej i motywuje ich perspektywą dobrych ocen za wykonanie zadań (przy każdym zadaniu widnieje możliwość zdobycia liczba punktów za jego poprawne wykonanie). Podziel uczniów na grupy, wybierz lidera i obserwatora (przygotuj kartę obserwacji grupy).

Faza realizacji

Część 1. Wykonywanie zadań z kart pracy

Każda grupa znajduje się na swoim stanowisku i wykonuje zadania w kartach pracy.

Przykłady zadań dla grup do karty pracy:

- Wyjaśnij, na czym polega orientacja mapy w terenie, a następnie zorientuj mapę topograficzną/turystyczną za pomocą busoli oraz obiektów znajdujących się w pobliżu szkoły.

- Określ azymut na szkołę z miejsca obserwacji i zapisz jego wartość.
- Zapisz nazwy 3 dowolnych obiektów terenowych widocznych z miejsca obserwacji i wpisz przy nich nazwy kierunków (w języku polskim i angielskim).
- Na podstawie mapy (topograficznej bądź turystycznej) oblicz odległość z domu do szkoły każdego członka waszej grupy; domy uczniów w karcie pracy oznaczone są numerami 1-6; przy każdej cyfrze oznaczającej wasze domy/mieszkania dopiszcie kolejno wasze imiona, następnie zaznaczcie te cyfry na mapie; zmierzcie odległości na mapie do waszych domów, wpiszcie je we właściwe miejsca w karcie pracy, a następnie obliczcie i zapiszcie odległości rzeczywiste.

Nauczyciel podsumowuje tę część pracy grup.

Część 2. Korzystamy z GPS w celu określenia dojścia/dojazdu do ciekawych miejsc zlokalizowanych na mapie.

Nauczyciel: Czy GPS był przydatny na dzisiejszej lekcji? Jak go wykorzystaliście?

Sfotografujcie wybrany obiekt, np. drzewo, budynek, ciek wodny, odkrywkę i zlokalizujcie go na mapie (topograficznej, turystycznej); zapiszcie kierunek, w którym na niego patrzycie oraz odległość rzeczywistą od miejsca obserwacji.

Uczniowie udzielają odpowiedzi.

Nauczyciel prosi uczniów, żeby na mapie turystycznej odszukali: grupa 1- rzekę lub jezioro; grupa 2 – obiekt zabytkowy, grupa 4 – zakład przemysłowy, a następnie korzystając z GPS określili czas dojazdu lub dojścia do wybranych miejsc, liczbę km i wykonali opis trasy z użyciem nazw kierunków geograficznych.

Uczniowie prezentują swoje ustalenia.

Faza podsumowująca

Podsumowanie pracy w grupach; uczniowie dzielą się swoimi refleksjami dotyczącymi sposobu pracy na lekcji; wspólne zredagowanie kontraktu dotyczącego pracy w grupach podczas zajęć terenowych. Nauczyciel zbiera karty pracy do oceny, prosi liderów o podsumowanie pracy grup.

Komentarz metodyczny

Miejsce pracy: boisko szkolne. Współpraca z nauczycielem matematyki który. Ważne: dzielimy uczniów na 4 grupy (uwzględniając zdolnych oraz uczniów z trudnościami, np. matematycznymi); bieżącą lekcję zaczynamy od spotkania się z grupami gotowymi do wyjścia już przy szatni. Podajemy temat, cel lekcji, przypominamy zasady bezpieczeństwa, których zawsze uczniowie muszą przestrzegać przy wyjściu w teren. Następnie rozdajemy każdej grupie sztywną teczkę z instrukcjami- kartami pracy do wykonania i niezbędnymi materiałami (plany, mapy topograficzne i turystyczne). Wyjaśniamy, że numer na teczce to nr grupy oraz numer miejsca narysowanego kredą w narożnikach boiska szkolnego, gdzie znajdują się również małe stoliczki;

należy się tam ustawić i tam pracować zgodnie z przygotowaną instrukcją (grupa sama wybiera lidera, który przydziela kolegom zadania do wykonania). Podkreślamy, że każdy uczeń w grupie ma być odpowiedzialny za wykonanie jednego zadania z karty pracy. Uświadamiamy, że na geografii uczniowie często będą pracować samodzielnie w grupach w terenie, z dala od szkoły, według wspólnie ustalonych zasad, instrukcji i kart pracy, a ich praca będzie oceniana. W części 2 zwracamy uwagę na rolę współczesnych, wszechobecnych smartfonów czy GPS-ów, które ułatwiają poruszanie się w terenie.

Kompetencje w zakresie

rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne oraz w zakresie umiejętności uczenia się i współpracy tak ważnej w przyszłym życiu zawodowym.